ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo
Edisyong Hiligaynon
Tuig LIII No. 22
Nobyembre 21, 2022
www.philippinerevolution.nu



EDITORYAL

Palaparon kag pabaskugon ang kahublagan mamumugon kag mga paghimakas nga unyon

Sa tunga sang nagatibusok nga pangabuhian sang masang anakbalhas, labing ginakinahanglan nga maghulag ang masang mamumugon sa unahan sang mga panghimakas sang banwa para isulong ang interes, kaayuhan kag mga handum sang pumuluyo. Dapat isentro sang Partido Komunista ng Pilipinas ang iya atensyon kag kusog para bungkagon ang mga sablag nga nagaupang sa pasulong nga pagmartsa sang masang mamumugon para ululupod nga batuan ang nagasingki nga pagpanghimulos kag pagpang-ulipon, kag pasistang pagpamigos.

Dapat magbalik-tan-aw sa kasaysayan sang kahublagan pangabudlay, halin sa pagtuhaw kag pag-umpisa nga pagsulong sa unang bahin sang ika-20 siglo, tubtob paglambo kag labing paglapnag sa masunod nga mga dekada, agud makuhaan sang inspirasyon kag mga leksyon para gamiton nga ubay sa pagsulong sa subong nga panahon.

Bisan wala pa sang mga daku nga empresa, ginpakita sang sadto lamharon nga sahing mamumugon sa Pilipinas—mga trabahador sa imprenta, asukarera, pabrika sang sigarilyo, mga sastre, sapatero, karpintero, barbero kag iban pa—ang determinasyon nga maghiliusa kag pangapinan ang interes sang mga anakbalhas kag sang bilog nga banwa. Nag-ilig sa ila pila ka gatos nga mga gremyo, asosasyon kag unyon ang ila gahum pangkatilingban kag pangpulitika nga nagporma sa malaparan nga welga, pangkabilugan nga pag-alsa kag pagbuhos sa kalsada sang ginatus-gatos ka libo nga pumuluyo.

Sa paglapad sang kolonyal kag neoliberal nga komersyo, kag operasyon sa mga minahan kag mga plantasyon, pagmanupaktura, pagasembol kag pag-impake nga ginapanag-iyahan sang mga daku nga burgesya kumprador kag asendero, nagdaku ang numero sang mga mamumugon sa Pilipinas, kag katuwang sini, ang ila mga unyon kag kolektibong kusog. Naglupok ang mga paghimakas pang-ekonomya kag pangpulitika sang militante nga kahublagan mamumugon sang dekada 1930, sa katapusan sang dekada 1960 kag umpisa sang dekada 1970, kag sa unang tunga kag katapusan nga bahin sang dekada 1980, bisan sa atubang sang pasistang pagpang-ipit kag pagpamigos.

Halin dekada 1990, naggamay ang porsyento sang mga mamumugon nga may unyon kag numero sang welga. Nagsingki ang mga neoliberal nga pagpang-atake sa kahublagan pangabudlay nga ginakinaiyahan sang lapnagon nga masaker sa regular nga trabaho, “no union, no strike policy” sa mga engklabo kag *export*

processing zone (umpisa pa dekada 1970), kag sang todo kag sistematiko nga "pleksibilisasyon" (kontraktwalisasyon, "two-tier wage system", "compressed work week" kag pareho sini) labi pa sa dekada 1990.

Sa pihak sang paborableng sitwasyon para sa malaparan nga pagpukaw kag pagpahulag, sa pangkabilugan, wala nakabwelo, kundi nagluya kag nag-atras, ang kahublagang unyon kag mga paghimakas mamumugon sa nagtaliwan nga tatlong dekada. Ginhalitan kag ginpaluya ini sang mga wala sa lugar nga gasgasan nga welga kag inaway (sa duso sang insureksyunismong urban) kag ang sa pihak nga dagway sang ligalismo, repormismo, ekonomismo, kolaborasyunismo, lakip na ang korapsyon sa kahublagang unyon. Nagsampaw diri ang pasistang pagpamigos sa mga unyon kag welga.

Ginsaway kag ginsikway ang mga pagsayup nga ini sa panahon sang Ikaduha nga Dungganon nga Kahublagan Panadlong. Agud sigesige nga magsulong, kinahanglan lubos nga utdon ang mga ikog sini kag pahugton ang uyat sa mga basehang prinsipyo.

Nakabase ang kusog sang mga mamumugon sa kadakuon kag kadamuon sang mga unyon. Unyon ang armas sang mga mamumugon para pangapinan ang ila interes sa atubang sang kapitalista. Tanan nga mga kinamatarung nga ginaangkon sang mga mamumugon—mas mataas nga suhol, kaluwasan kag kasegurohan sa trabaho—naangkon indi bangud sa pagtigayon o kaayo sang buot sang mga kapitalista, kundi napadaog sa mabudlay, kag masami kabuhi-kag-kamatayon nga mga paghimakas unyon. Ano man nga tion nga magluya o mabungkag ang unyon, ang mga kinamatarung kag benepisyo nga napadaog sang mga mamumugon pagabawion kag idingot sang mga dalok-sa-ganansya nga kapitalista.

Kinahanglan padamuon kag pabaskugon ang mga unyon. Dapat ini nga tukuron sa pinakamadamo nga numero sang ulubrahan, labi na sa mga empresa nga may mataas nga konsentrasyon sang mga mamumugon, lakip ang mga ara sa engklabo sa pabrika kon sa diin pinakamabaskog ang pagpamigos kag pagpanghimulos. Dapat lab-uton ang mga mamumugon sa nagkalainlain nga sentrong syudad sa bilog nga pungsod. Dapat pangibabawan ang tanan nga sablag sa pag-unyon, lakip ang ginpapanaog nga talaksan ligal nga nagalimita sang katapuan sang unyon sa mga regular nga mamumugon. Hugpungon kag pahulagon ang tanan nga mamumugon sa mga unyon, asosasyon sang mga kontraktwal kag iban pang porma sang asosasyon.

Sa pagtibusok sang ekonomya kag pangabuhian, napanahon kag kinahanglan nga iduso ang isa ka lapnagon nga kahublagan sa pag-organisa kag paghimakas mamumugon para ipakigbato ang pagpataas sang suhol kag pagpaayo sa mga kundisyon sa pangabudlay. Himuon ang lapnagon nga kampanya sa propaganda kag edukasyon. Maisog, makahason kag matinugahon nga tukuron, papagsikon kag pabaskugon ang mga unyon kag nagkalainlain nga porma sang asosasyon sang mamumugon. Agumon ang pila ka pilo nga pagbaskog sang kahublagan unyon sa isa ka natalana nga panahon.

Yabi ang papel sang kahublagang mamumugon sa pagpasulong sang lapnagon nga kahublagang masa sa kasyudaran. Ang malaparan nga paghulag sang mga mamumugon mapag-on nga angklahan para sa malaparan nga pagtukod sang mga asosasyon, gremyo kag iban pang tipo sang asosasyon sang nagkalainlain nga demokratikong sahi kag sektor, para pangapinan ang tagsatagsa nila ka interes kag kaayuhan.

Halin sa ila mga pabrika, dapat pahulagon ang mga mamumugon sa kalsada para ipakita ang ila kusog sa pagpakigbato sa interes sang bug-os nga sahi kag bug-os nga banwa. Sa sini, ang mga unyon nagaserbi indi na lang sa interes sang mga mamumugon sa isa ka pabrika, kundi nagaserbi nga organisasyon para sa ila pag-entra sa mga paghimakas pangkatilingban. Labaw sa tanan, dapat muklat nga iangot sang kahublagan mamumugon ang kaugalingon sini sa mga paghimakas sang masang mangunguma sa kaumhan batuk sa pyudal kag malapyudal nga pagpanghimulos kag pasistang pagpamigos.

Dapat lubos nga maghulag ang mga kadre kag katapu sang Partido agud magserbi nga tago nga salsalon nga taludtod sang kahublagan mamumugon. Dapat sila nga magserbi nga modelo sang disiplina, kapagsik, wala kakapoy, kaisog, determinasyon kag rebolusyonaryong optimis-

Sundan sa pahina 3

ANG Bayan

Tuig LIII No. 22 | Nobyembre 21, 2022

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginaganyat ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga pagsaway kag rekomendasyon sa pagpauswag sang aton nga pahayagan.

Kaundan

Editoryal: Palaparon kg pabaskugon ang kahublagan mamumugon kg mga paghimakas nga unyon 1
Balik-tan-aw sa kahublagang welga sa '80 3
Apat nga opensiba, ginlunsar sg BHB 4
Mga protesta 4
14-anyos nga bata, gin-aresto sg militar 5
Adlaw sg Pagdumdom sa mga martir 5
Pagtuon sa AKP, ginlunsar sa Negros 5
Nagataas nga implasyon 6
LitNum sg hangaway sg banwa sa Isabela 7
Sa malip-ot nga pulong 8
Kawad-on sg duta sa Surigao del Sur 9
Pagpahamak sa mga marinong Pilipino 10

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas

ang.bayan@cpp.ph
@angbayan1969

Balik-tan-aw sa kahublagang welga sadtong dekada otsena



Temporaryo nga natapna ang kahublagang welga kag mga aksyong protesta sang mga mamumugon kag mga tagasuporta nila sang ipapanaog ni Ferdinand Marcos Sr ang layi militar sa bilog nga pungsod sang 1972. Pero sang maglala ang krisis sa ekonomya, wala sini nahimo nga punggan nga maglupok ang mga welga nga nag-umpisa sa La Tondeña sang 1975. Nagsigesige ini kadungan ang mga anti-pasista nga paghimakas nga nagpukan sa pasistang diktaduryang US-Marcos sang Pebrero 1986, kag bisan sa una nga mga tuig sa idalom sang rehimen ni Corazon Aquino.

Ang mga tuig nga ini ginakinaiyahan sang lapnagon nga mga welga kag paghimakas sa pabrika, paghiliusa sang progresibo kag militanteng mga unyon sa unahan sang kahublagan pangabudlay, malaparan nga pagkapukaw sang mga mamumugon sa mga halambalanon nga unyon kag pungsodnon, kag ang aktibong partisipasyon sang linibo nga napukaw nga mamumugon sa mga aksyong pulitikal nga maisog nga nanguna sa bilog nga demokratiko kag patriyotikong kahublagan.

Wala sang nakapugong sa bwelo sang kahublagan pangabudlay. Sang 1981, sang magpamahug ang diktador nga ipatuman ang Batas Pambansa 170 agud mauntat ang mga pag-alsa sang mga mamumugon, gilayon ini nga ginsabat sang mga welga sang Oktubre 15, 1981 sang mga mamumugon sa tela sa Solid Mills kag International Pants Corporation sa Parañaque kag Litton Mills sa Pasig, Metro Manila.

Nauna diri, nag-alsa sang Enero 5 kag 7, 1981 ang 6,500 minero sa Benguet Mining Corporation sa Cordillera. Ginparalisa nila ang mga operasyon sa mga minahan sa Antasok, Acupan, Balatoc, Kelly kag Atok-Big Wedge nga naglawig sang siyam ka bulan. Demanda nila ang ₱1 dugang sa ila adlawan nga suhol sa una nga tuig sang ila *collective bargaining agreement* (CBA). Sang Marso 31, 1981 ginlunsar ang serye sang 50 welga agud ipatuman ang dugang sa suhol nga alawans base sa dekrito ni Marcos. Isa sa mga nagwelga amo ang 10,000 obreros sang Novelty Corporation.

Sa Central Luzon, naparalisa ang operasyon sang Pepsi-Cola Bottling Company sang Abril 4 sang magwelga ang 1,100 mamumugon sa 13 bodega sini sa Pampanga, Bulacan, Bataan, Zambales kag Nueva Ecija. Duso sang mga welgista: ihatag ang pamaskwa nga bonus nga wala nila mabaton umpisa pa 1975. Ginsupak naman sang 7,000 mamumugon sang Bataan Export Processing Zone (BEPZ) ang polisiya nga wala sang welga sa "paraiso" sang mga dumuluong nga kumpanya. Naglunsar sang pangkabilugan nga welga sang Hulyo 31, 1981 ang mga mamumugon sang Ford Ensite Ltd, Mariveles Apparel Corp., Integrated Electronics Inc., Monasteria Knitting Inc., kag Mattel Phils Inc.

Sa Negros Occidental, nag-alsa sadtong katapusan sang Enero 1982 ang masobra 1,000 mamumugon nga katapu sang National Federation of Sugar Workers sa Central Azucarera de La Carlota sang magbalibad ang kumpanya nga ihatag sa ila ang *13th month pay* para sa nagligad nga pila ka tuig.

Dululungan nga nagwelga sang Abril 16, 1984 ang mga mamumugon sa 120 pabrika sa Metro Manila agud pakamalauton ang mga pasistang atake kag pagpamigos sa mga welgista sa mga piketlayn. Sa pareho nga adlaw, linibo nga mamumugon ang nagmartsa sa lubong sang duha ka welgista sa Foamtex Industries nga ginpatay sang Abril 7, 1984 samtang ara sa piketlayn. Naglapnag ang welga sa Far Eastern University, Philex, Quezon Development Bank (sa Quezon kag walo nga sanga sini sa Laguna, Batangas kag Naga City), Milky Way Manufacturing and Chemical Manufacturing. Samtang, nag-lib sa ila mga trabaho ang 5,000 mamumugon sang Meralco kag nagmartsa sa palibot sang ila upisina sa Pasig.

Sa ikatlo nga kahigayunan, naglupok ang malaparan nga welga sa BEPZ sang Mayo 28, 1984. Ginpasakupan ini sang 15,000 mamumugon halin sa 18 unyon. Natabo ang nauna nga mga welga sang Hunyo 1982 kag Oktubre 1983.

Linibo nga mamumugon ang nagwelga sa 144 kumpanya sa Metro Manila sang Marso 10, 1984. Lakip diri ang Rubberworld-Adidas (6,900), Yupangco Cotton Mills (3,000), Dai-ichi (4,000) kag South Harbor (3,000).

Paglab-ot sang 1986, mas mauswagon ang kahublagang welga kon sa diin bilog nga tuig nga mapagsik nga

Sundan sa pahina 4

Halin sa pahina 2

mo. Dapat ara sa unahan sila sang masang mamumugon sa pagmartsa sa kalsada, kag sa pagbaktas sa dalan padulong sa kaumhan agud magserbi nga mga hangaway kag kumander sang hangaway sang banwa.

Dapat pataason ang pangpulitika kag makasahing kamuklatan sang mga mamumugon kag itudlo ang ila nagapamuno nga papel sa rebolusyonaryong paghimakas para sa pungsodnon nga kahilwayan kag demokrasya, kag sosyalista nga buasdamlag. AB

Apat nga opensiba, ginlunsar sang BHB

GIN-AMBUS SANG Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang mga elemento sang CAFGU sa Barangay Manlut-od, Placer, Masbate sang Nobyembre 7. Duha ka elemento ang napatay kag naagaw sa ila ang duha ka malip-ot nga armas, pila ka magasin, mga bala kag iban pang kagamitan militar.

Ang amo nga ambus dugang sa masobra 20 aksyong gerilya nga ginlunsar sa prubinsya sang mga yunit sang BHB subong nga tuig. Siling sang yunit, halos platun ang numero sang mga kaswalti sa kubay sang reaksyunaryo nga armadong pwersa sa mga ini.

Samtang, nagasulunod nga aksyon militar ang ginlunsar sang BHB-Central Negros batuk sa mga berdugo nga tropa sang 62nd IB sang Nobyembre 12.

Natabo ang unang opensiba mga alas 5:32 sang hapon batuk sa detatsment sang militar sa Barangay Budlasan, Canlaon City. Pagkagab-i, ginpalukpan sang Pulang hangaway ang nagatinumpok nga mga suldado sang 62nd IB sa *gym* sang Barangay Trinidad National High School, Barangay Trinidad, Guihulngan City. Isa ang napatay kag duha ang nararong sa mga pasista sa mga armadong aksyon.

"Ang pagpabilin kag pagkampo sang militar sa mga eskwelahan kag iban pang pangpubliko nga lugar maathag nga paglapas sa mga pagsulundan sa layi sang gera kag Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International Humanitarian Law," siling sang BHB-Central Negros.

Sa Abra, ginpalukpan sang yunit sang BHB ang isa ka kolum sang 54th IB kag 102nd IBde sang Nobyembre 4 sa Barangay Mogao, Licuan-Baay. Tatlo ka pasistang suldado ang napatay. Lakip sila sa tropa nga nagalunsar sang nakapokus nga operasyon militar sa prubinsya sa nagligad nga bulan.

Halin sa pahina 3

nasustenir ini. Nagtaas ang mga numero sang mga welga sang 1985 sang 30% halin 282 sang 1984 padulong 366. Mas nagdamo man sang 67% nga mga mamumugon ang nagpasakup sa mga welga, halin 65,000 padulong 109,000.

Sang Nobyembre 13, 1986 gindukot kag ginpatay si Ka Rolando Olalia, tagapangulo sang Kilusang Mayo Uno (KMU) kag sang Partido ng Bayan, kag upod ang unyonista nga si Leonor Alay-ay. Naglab-ot sa tunga sa milyon ang nagmartsa nga mamumugon sang ginlubong sanday Ka Lando sang Nobyembre 20, 1986. Bilang pagpakig-unong, ginparalisa sang 15,000 mamumugon ang 28 sa 31 kumpanya sang BEPZ.

Naglab-ot sa 200,000 obreros ang naghiwat sang mga militanteng rali kag demonstrasyon sa Metro Manila kag iban pang sentrong urban sa pungsod agud saulugon ang makasaysayan nga adlaw sang pangabudlay sang Mayo 1, 1989. Nagtipon sa Luneta Grandstand sa Maynila ang may 130,000 mamumugon sa idalom sang KMU. Isa sa pinakadaku nga paghulag ini para sa makasaysayan nga adlaw sang mga anakbalhas nga nangin senyas sang pagsugod sa pangkabilugan nga welga sang Mayo 26 tubtob 31, 1989. Ginpasakupan ini sang 500 unyon sa Metro Manila, 57 kumpanya sa Central Luzon, partikular sa Bulacan kag Bataan, Southern Tagalog (11), Mindanao (69), Visayas (22) kag Northern Luzon (3). Ginparalisa sa bilog nga pungsod ang 700 kumpanya sa pagmanupaktura, transportasyon kag serbisyo, kag nadula ang 5 milyon nga adlaw-pagtrabaho sa mga kapitalista. Naghulag sila sa mga piketlayn sa atubang sang mga pabrika, nagmartsa sa mga kalsada kag nagdemonstrasyon sa mga plasa kag sa atubang sang Kongreso. Demanda nila ang dugang nga ₱30 *across-the-board* sa adlawan nga minimum nga suhol sa tanan nga mga mamumugon.

Sang Mayo 30, nagpasar ang Kongreso sang hagna nga layi nga naghatag sang ₱25-₱20-₱15 nga dugang sa minimum nga inadlaw nga suhol. Bangud diri, napwersa ang gubyerno nga aprubahan ang hagna nga layi sa pihak sang mabaskog nga pagpamatuk halin sa mga dumuluong kag lokal nga kapitalista kag sang papet nga rehimeng Aquino I.

Naangkon sang mga sahing anakbalhas ang ila mga kadalag-an bangud sa kusog sang kahublagang welga! AB



Global Climate Strike. Ginlunsar sang Nobyembre 12 ang mga protesta sa nagkalainlain nga bahin sang kalibutan kadungan sang COP27 (27th Conference of the Parties). Sa Pilipinas, nagtipon ang mga demokratikong grupo sa Bantayog ng mga Bayani sa idalom sang panawagan nga Climate Justice Now kag End Climate Imperialism.

Suhol Pataason, Presyo Panubuon. Petisyon kag serye sang mga paghulag sang mga unyon kag grupo nga mamumugon para iduso ang estado nga pataason ang suhol kag panubuon ang presyo sang mga balaklon. Gin-umpisahan ang *petition signing* sa Cubao, Quezon City sang Nobyembre 11. Sang Nobyembre 16, nagkadto sila sa Kongreso para ipanawagan ang paghimo nga layi sang Anti-Union Interference Bill.

Dugang-badyet sa mga ospital. Nagpiket sa atubang sang Senado ang mga myembro sang Alliance of Health Workers sang Nobyembre 17 para iduso ang dugang-badyet para sa mga pangpubliko nga ospital, pataason-sweldo kag dugang nga mga mamumugon nga regular.

Unity walk batuk sa ROTC. Naglunsar sang isa ka "unity walk" ang ginatos nga estudyante halin sa nagkalainlain nga unibersidad sa Metro Manila sang Nobyembre 18, Internasyunal nga Adlaw sang Mga Estudyante. Ginpamatukan nila ang pagbalik sa Mandatory ROTC sa mga eskwelahan nga ginaduso ni Bise Presidente Sara Duterte.

14-anyos nga bata, gin-aresto sang militar

Gin-aresto kag gin-interogar sang 94th IB sang Nobyembre 14 ang 14-anyos nga bata nga babaye nga si Jelca Ariola sa Sityo Suba-Suay, Barangay Mahalang sa Himamaylan City, Negros Occidental sa akusasyon nga anak siya sang Pulang hangaway. Pauli halin sa eskwelahan si Ariola sang palapitan sang militar kag dal-on sa detatsment. Ginbuy-an siya pagkatapos ang pila ka oras nga pagpang-ipit kag pagpamahog. Sa pareho nga syudad, ginsapote kag gin-interogar sang 94th IB si Tata Balasabas sa Sityo Pisok, Barangay Buenavista sang Nobyembre 11.

Iligal nga gin-aresto ang mangunguma nga si Charlie Lelis sang Nobyembre 1 sa Barangay Sangat, Gubat, Sorsogon sa himu-himo nga kaso sang pagpatay kag tuyo nga pagpatay. Gindalahig si Lelis sa isa ka engkwentro sang Bagong Hukbong Bayan kag mga suldado.

Ginpalukpan sang M203 kag gin-istraping sang 203rd IBde ang mga bahin sang Barangay Rizal, Aguas, kag Pitogo sa Rizal, Occidental Mindoro, ala-1 sang kaagahon sang Nobyembre 6. Sa masunod nga adlaw, wala sang patugsiling nga ginpaulanan sang bala ang kaiping nga barangay sang Manoot, Rizal. Ginatantya nga 100 pamilya ang nagbakwit para sa ila nga kaluwasan.

Operasyon militar sa Negros

Halin Nobyembre 2, nag-operasyon na ang 300-400 tropa sang 62nd IB sa dulunan sang mga banwa sang Binalbagan kag Isabela sa Negros Occidental kag La Libertad sa Negros Oriental. Indi magnubo sa 10 barangay kag 20 sityo ang apektado sang amo nga operasyon. Sa pila ka lugar nagapatuman sang *curfew* ang mga suldado. Nagakampo man sila sa mga sentro sang barangay, balay sang mga residente kag iban pang sibilyan nga istruktura. Nagagamit sila sang mga *drone* nga nagadulot sang kahadlok sa mga residente bangud sa magahod sini nga tunog.

Sang Nobyembre 5, iligal nga gin-aresto si Tonie Elod pagkatapos halughugon sang 62nd IB ang iya nga balay sa Sityo Mabato, Barangay Talaon, La Libertad. Gindakop man nila si Joel Carpio, komprador sang baboy nga taga-Barangay Cansumandi. Ginbutangan sang plastik ang iya nga ulo samtang ginakastigo.

Pito ka mangunguma ang gin-interogar kag ginpahog sang mga suldado, kag indi magnubo sa lima ka pamalay ang ginsulod kag isa ka balay ang ginransak sa mga Barangay Macasilao kag Winaswasan sa Calatrava kag Barangay Bug-ang kag Magticol, Toboso sang Oktubre 19. Ang mga paglapas nga ini bunga sang bag-o nga bwelo sang mga nakapokus nga operasyon militar sa mga banwa sa Northern Negros halin Oktubre. AB

Adlaw sang Pagdumdom sa mga martir sang rebolusyon, ginlunsar

KADUNGAN SANG PAGSINDI sang mga kandila, ululupod nga gindumdom kag ginsaluduhan sang mga Pulang hangaway sang mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Mindanao ang mga baganihan kag martir sang demokratikong rebolusyon sang banwa. Kaangut ini sang ginlunsar nga adlaw sang pagdumdom sa mga martir sang Nobyembre 7 sa pagpanguna sang National Democratic Front (NDF)-Mindanao. Ginpasanto ini sa adlaw sang pagdaog sang Sosyalistang Rebolusyon sa Russia sang 1917.

Ginhalad ang pagdumdom kanday Jorge Madlos (Ka Oris), pungsudnon nga tagapamaba sang BHB, Antonio Cabanatan (Ka Manlimbasog), myembro sang Komisyon sa Mindanao sang Partido, Menandro Villanueva (Ka Bok), pungsudnon nga kumander sang BHB, kag madamo nga maayo nga kadre sang Partido kag kumander kag hangaway sang BHB nga naghalad sang kabuhi para sa rebolusyon.

Sa Surigao del Sur, nagtipun-tipon ang masa sa lokalidad kag mga Pulang hangaway para ilunsar ang ila simple nga aktibidad. Naghatag sang mga mensahe ang mga hangaway kag bisan ang mga masa nga nagtambong sa pagtipon. Wala man ginpalampas ang kahigayunan para maghalad sang tagsa-tagsa ka pangkultura nga pagpasundayag ang mga nagtambong para sa programa.

"Dapat lang nga magsuporta kag makigbahin sa paghimakas tubtob sa kadalag-an," siling sang isa ka residente nga nagtambong. Sambit pa sang isa, "tunay gid man ang BHB nga tagapangapin kag suldado sang masang pigos."

Naglunsar man sang pareho nga pagtipon ang yunit sang BHB sa Agusan del Norte kag iban pang bahin sang Mindanao. Napun-an sang emosyon ang mga pagtilipon apang sa katapusan liwat nga ginpalig-on sang kada isa ang determinasyon nga magsulong.

3 bats sang pagtuon sang AKP, ginlunsar sa Negros

SA UNA NGA ANOM ka bulan sang tuig 2022, nakalunsar ang Partido Komunista ng Pilipinas sa isla sang Negros sang tatlo ka pagtuon sa Abanteng Kurso ng Partido (AKP). Nahiwat ini sa mga prenteng gerilya sa atubang sang maigting kag sige-sige nga mga operasyon militar sang pasistang 3rd ID.

Manggaranon ang nangin talakayan kag pagbayluhanay sang mga ideya kag inagihan bangud naghalin sa nagkalainlain nga sahi ang nagtambong sa mga pagtuon. Signipikante ang pagpatapos sang indi magnubo sa 40 indibidwal sa mga pagtuon pagkatapos ang unang serye sini sang unang bahin sang 2019.

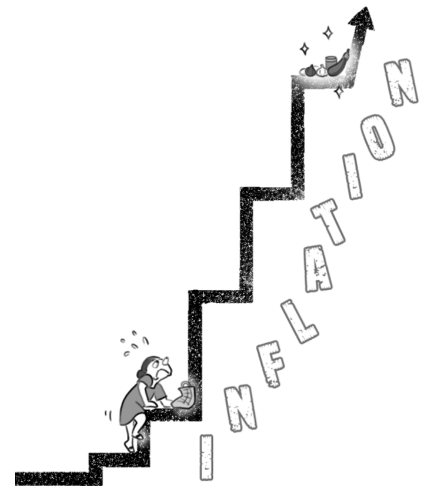
Ang AKP kabahin sang tatlo ka lebel nga kurso sang Partido. Kumprehensibo nga ginatun-an diri ang mga sinulatan sang mga dungganon nga komunistang lider nga sanday Marx, Lenin, Stalin kag Mao.

"Mas nakita ko kon paano madapat ang aton nga teorya sa mga praktikal nga problema sang rebolusyon," suno isa ka tumuluon.

"Mas napalig-on ang akon nga makasahing panindugan. Ang paggradweyt naton daku nga sampal sa kaaway!" dugang sang isa pa.

Koresponsal

Nagataas kuno ang implasyon bangud nagataas ang *demand*?



Wala nakibot ang masang anakbalhas sa pagtimbuok sang tantos sang implasyon padulong 7.7% sang Oktubre. Nabatyagan gid nila ang paggamay sang balor sang ila suhol kag kita, kag ang pagkalam sang suluksulok sang ila mga pamilya.

Ang nakapakibot amo ang pagpabugal sang mga upisyal sang estado nga nag-uswag ang ekonomya dulot sang pagbwelo sang paggasto sang mga pamilya samtang "nagabalik na" ang pumuluyo sa "pangabuhi antes ang pandemya". Nagtuga kuno ini sang "pagtaas sang *demand*" nga ginatudlo nila nga isa sa mga rason kon ngaa padayon nga nagataas ang presyo sang mga balaklon.

"Buwaon! Hirap na hirap na mga tawo didi, nanun insasabi nila na lumalaki ang *demand*?" (Butigon! Nabudlayan na gid gani ang mga tawo diri, ano ang ginapangwakal nila nga nagataas sang *demand*?) Ini ang reaksyon ni Mang Tani, 37 tuig nga mamumugon sa uma sa isa ka niyugan sa Sorsogon, sang pamangkuton siya kaangut diri.

Naglista ang kadam-an sang rehiyon sa Bicol sang 7.2% tantos sa implasyon sang Oktubre, mas mataas sang 0.6% kumparar sa Septyembre. Pareho sa iban nga bahin sang pungsod, pinakamadasig magtimbuok ang mga presyo sang pagkaon sa rehiyon.

Dugang nga palas-anon ang mga pagtaas nga ini kay Mang Tani. Nakigtanom siya sang balinghoy sa duta sang iya tenante nga mga ginikanan para makadugang sang kita. Bisan magsulod siya sa pangatlo nga trabaho, indi gihapon mag-igo ang iya pagakitaon. Sa kabilugan sang rehiyon, nalansang ang suhol sa tanan nga sektor sa ₱345/adlaw. Tuman ka layo ini sa ₱1,119 nga makabuhi nga suhol para sa 5-katawo nga pamilya.

Subong man ang kahimtangan ni Mai Sinay, isa ka lola nga may 5-ektarya nga niyugan nga ginatrabaho sang iya pamilya.

"Kulang gid ang kita labi na nga manubo ang baklanay sang kopra subong," istorya niya. May ginaatipan siya nga lima ka apo, lima tubtob 16-anyos ang edad.

"Maluwas sa pagkaon, pinakamabug-at ang sukot sa kuryente," siling niya. "Dugang pa ang mga *project* sang mga bata." Wala sang panggasto sanday Mai Sinay luwas sa pinakabasehan nga kinahanglanon.

Pareho ni Mang Tani, wala nalakip ang pamilya ni Mai sa mga "nagpataas sang demand".

"Mas nagnubo gani bangud wala sang inugbakal," siling niya. "Mas naggamay man ang ginabakal."

Sala nga pagtuon, sala nga sabat

Ginpakamalaut sang Ibon Foundation ang sabat sang estado nga pagpataas sa tantos sang interes para rendahan ang dugang pa nga pagtimbuok sang implasyon. Anum ka beses na nga ginpataasan sang Bangko Sentral sang Pilipinas ang *interest rate* halin Hulyo.

Suno sa grupo, ang pagpataas sang *interest rate* mahimo nga labi nga magapahinay sa ekonomya, magbunga sa disempleyo kag pagpanubo sang kita sang mga pamilya. "Nagahinay na ang ekonomya, ang ginatuga nga mga trabaho *low-paying* (manubo ang suhol) kag indi pormal, kag daan na nga wala nagataas ang kita sang mga pamilya."

Indi santo nga paagi ang pagpataas sang *interest rate* para masabat ang implasyon, siling sini. Ini bangud wala nagahalin ang pagtimbuok sang presyo sa pagtaas sang *demand*. (Sa mga kapitalista nga pungsod, nagakatabo nga nagataas ang implasyon kon mataas ang empleyo kag madamo ang may uyat nga kwarta nga panggasto ang mga konsyumer nga mamumugon.) Siling sang Ibon, ang ginaagyan nga implasyon sa pungsod dulot sang ginatawag nga "cost-push" nga mga paktor. Ang mga ini dugang sa gasto sa produksyon, nga amo man nagapataas sa presyo sang mga produkto.

Ang matuod, naghinay pa ang paggasto sang mga pamilya, nga makita sa datos sang estado sa paggamay sang balor sang *household spending* sa nagtaliwan nga tatlo ka kwarto. (Ang *household spending* ang suma sang ginagasto sang mga pamilya para sa basehan nga mga kinahanglanon pareho sang pagkaon, beste, renta, gasto sa enerhiya, transportasyon, *durable goods* pareho sang kotse, gasto medikal, panglugayawan kag iban pang serbisyo.) Sa Pilipinas, ginabug-os sini ang 80% sang *gross domestic product*, kag isa ka pangunahon nga talaksan sang *demand*.

Dugang suhol ang panawagan sang kahublagan mamumugon sa tunga sang pagtimbuok sang implasyon. Bangud sa nagatinaas nga presyo, ara sa ₱494 na lang ang matuod nga balor sang suhol sa National Capital Region nga ₱570. Madugay na nga dapat pataasan ang suhol, labi na pagkatapos nabuhinan ang balor sini dulot sang mapanghalit nga *lockdown* sa nagligad, wala untat nga pagtinaas sang presyo sang petrolyo kag iban pa. Kadungan sini, panawagan sang mga demokratikong sektor nga isuspinder o kuhaon sang estado ang mga buhis nga nagasampaw sa mga ginakonsumo nga produkto pareho sang VAT kag mga *excise tax* sa langis. AB

LitNum sang hangaway sang banwa sa Isabela

Madamo sa mga Pulang hangaway sa Isabela sa Cagayan Valley halin sa sahing mangunguma kag pungsudnon nga minorya. Kabahin sila sa pinakapigos kag labing ginpabayaan nga sektor sang katilingban. Bangud diri, madamo sa ila ang wala nakatungtong sa anuman nga eskwelahan, kag kabudlay, kon may ihibalo man, sa pagbasa, pagsulat kag pagkwenta.

Para pun-an ang kapabayaan nga ini kag isulong ang ila kinamatarung sa edukasyon, nagtukod ang isa ka yunit sang hangaway sang banwa sa Isabela sang programa nga Literasiya kag Numerasiya o Litnum nga nagasanto sa ila. Ginalunsar diri ang pormal nga mga klase nga may kinaiya nga "klasrum" kon sa diin partisipante ang duha o masobra pa nga numero sang mga estudyante nga magka-lebel ang ikasarang.

Ginbun-ag sang praktika nga ini ang kurikulum para sa mga kaupod nga makahibalo na magbasa kag mag-isip para padayon pang pauswagon ang ila nga ikasarang. Nakaangkla ini sa mga hilikuton nga ginatungdan nila sa sulod sang hangaway sang banwa. Nakadesinyo ini para hatagan sila sang dugang nga kumpyansa nga manguna sa mga pangpulitika nga hilikuton sa kubay sang pareho nga hangaway kag masa. Pila sa mga nangin pangunahon nga pokus ang: Pagbasa kag Pag-intindi, Pagpamati kag paghangup, Matinugahon kag Teknikal nga Pagsulat, Pagkwenta, kag Paghambal sa Publiko. Epektibo ini nga napatagos paagi sa nagkalainlain nga matinugahon nga pamaagi kag pangkultura nga aktibidad. May mga pagtuon man sa syensya kag kasaysayan nga bukas sa tanan nga mga Pulang hangaway.

Isa sang napamatud-an nga epektibo nga pamaagi ang "Song Analysis" nga nagatuyo nga mahanas sa pagpamati ang mga kaupod kag matalom nga analisahon ang mensahe sang mga kanta, balita o pagtuon. Paborito ini sang mga kaupod nga mahilig sa musika. Naglunsar man sang mga palandayan sa paghimo sang binalaybay kag salaysay nga nagasanto sa mga rebolusyonaryong tema para masubaybayan ang pagbaybay sang mga tinaga kag paghimo sang istruktura sang mga dinalan o berso. Pangtapos sang mga klase sang syensya kag kasaysayan ang mga test nga nagtulod sa mga kaupod nga magpamati sang maayo kag magnota sa tunga sang talakayan. Ang mga kaupod nga wala pa nakasulat ginaganyat nga kopyahon ang mga tinaga (nga ara sa biswal) sa bulig sang mga kaupod nga makahibalo na nga magsulat. Makabulig ini sa pagkabisar sang mga detalye labi na kon bag-o sa pamalatin-an ang mga tinaga.

Naglunsar man sang "Clue Hunt" kon sa diin ang pangitaon nga mga "clue' o tiliman-an nakatago sa nagkalainlain nga erya sang kampuhan kag may magkaangut nga direksyon. Dapat magpangita kag masabtan nila ang tanan sang mga ini antes maubos ang gintalana nga oras.

Ginaangut man ang "Pagpaambit sang Ikasarang" sa produksyon pareho sang pagpakat sang siod, paglagis sang uway, pagkuha sang ubod, kag iban pa, para pataason ang diwa sang pagtuon sa tunga sang mga titser kag estudyante. Isa ka pamaagi man ang paghimo sang Diksyunaryo sang Marxismo-Leninismo-Maoismo nga nagaunod sang mga kinaandan nga tinaga sang mga nasambit sa mga pagtuon. Ginalakipan ini sang estudyante sang mga malip-ot nga paathag base sa iya nga paghangup, nga ginaubayan sang iya nga titser. Daku nga bulig ini sa paghanda sa mga estudyante sa pagkuha sang mga Kurso Pangpartido.



Pag-atubang sa mga kaupod nga ginatantya may *dyslexia*

Nagtukod ang grupo sang mga instruktor sang kurikulum nga nagasanto sa kabudlayan sa pagbasa sang isa ka kaupod nga *dyslexic*. (Ang *dyslexia* isa ka kundisyon kon sa diin nabudlayan nga magkilala sa mga letra kag numero nga nangin upang sa pagtuon nga magbasa kag magsulat).

Kabahin sang proseso sang pagtuon ang pagkorte sang estudyante sang mga letra kag numero nga nalipatan o indi matuhay sa kada isa kon nakasulat gamit ang mga binilog sang kahoy o lubid. Bangud ang kaupod nga ini nagahanas man bilang medik, ginhimuan siya sang daku nga laragway sang *thermometer* kag *sphygmomanometer* bilang paghanas sa numerasiya, upod sang madamo pa nga biswal para makabulig sa pagtuon sang akupungtura kag mga ngalan sang mga bulong.

Nagresulta sa mataas nga paghatag importansya sa padayon nga pagtuon kag mapagsik nga diwa sang pagtuon ang malipayon nga inagihan nga ini. Madasig nga nalab-ot sang yunit ang 100% nga lebel sang literasiya kon sa diin may minimum nga ikasarang sa pagbasa kag pagsulat sa sulod lang sang malip-ot nga panahon. Nakabulig sang daku ang paglunsar sang mga pulong sa pagsaway kag pagsaway-sa-kaugalingon sa tunga sang mga titser kag estudyante sa pagpauswag sang mga materyal kag pamaagi sang programa nga LitNum. AB

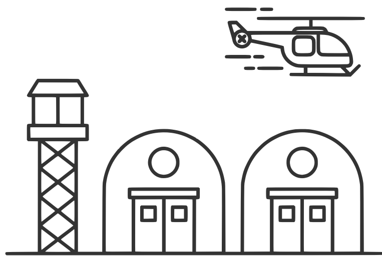
SA MALIP-OT NGA PULONG

1,480

pamilya nga **nagbakwit** sa **Ungkaya Pukan, Basilan** sadtong **Nobyembre 7** sang maglupok ang engkwentro sang **MILF** kag **AFP**.

5

dugang sa pagatukuron nga **pasilidad sang militar** sang US sa nagkalainlain nga bahin sang Pilipinas.



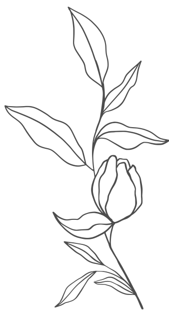


842

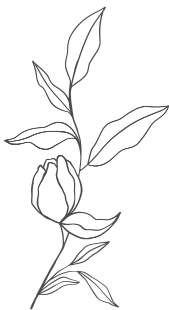
bilanggong pulitikal sa Pilipinas, lakip ang 15 nga ginkulong sa idalom sang rehimeng Marcos II.

11,000

mamumugon ang ginsipa sang **Meta Platforms** (nagapanag-iya sang Facebook kag Instagram) subong nga Nobyembre. Pagasipaon man ang **10,000** mamumugon sa kumpanya nga **Amazon**.



Rolando "Ka Lando" Olalia



tagapangulo sang KMU nga ginpatay, upod si **Leonor Alay-ay** sadtong **Nobyembre 13, 1986** sang mga ahente sang militar.

Wala pa sang nasilutan sa krimen.



gintukod sang mga **tagasakdag sang tawhanong kinamatarung sa Pilipinas** nga nag-atubang sa **United Nations Universal Periodic Review** sa Switzerland sadtong **Nobyembre 14**.

8 bilyon

na ang **populasyon** sa bilog nga kalibutan sadtong **Nobyembre 16**.

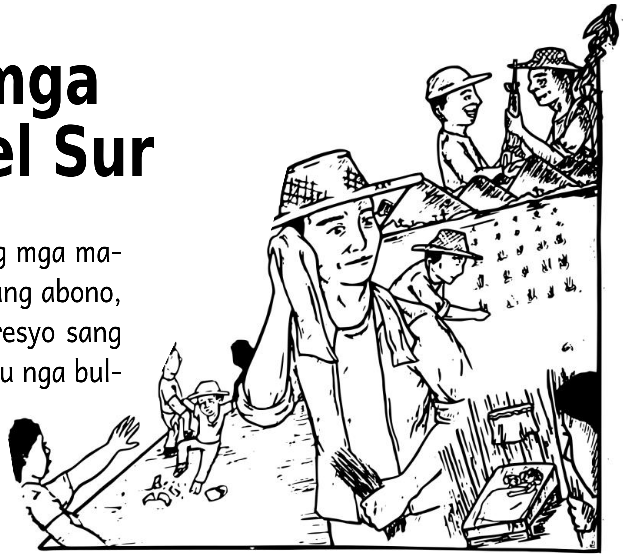


48,000

mga titser kag iban pang mamumugon sa **University of California** sa US ang nag-welga sadtong **Nobyembre 14** batuk sa manubo nga pagsuhol kag di matarung nga kundisyon sa pagtrabaho.



Kawad-on sang duta sang mga mangunguma sa Surigao del Sur



Lubong sa utang bangud sa mataas nga gasto sa produksyon ang mga mangunguma sa palay sa Surigao del Sur. Nagtinaas ang presyo sang abono, pestisidyo kag produktong petrolyo pero wala sang pagbag-o sa presyo sang pagbakal sa ila mga produkto. Labaw pa, nagapabilin nga pinakadaku nga bulto sang ila kita nagakadto sa renta sa duta sa porma sang mapanghimulos nga partehan sa tunga nila kag ila amo nga agalon nga mayduta. Nagapabilin ang kawad-on sang kaugalingon nga duta ang pinakadaku nga paktor sang ila pagkapyerde kag pag-antus.

Relasyon nga agalon-agsador

Saup o agsador sa palayan si Tatay Bebot. Treynta anyos na niya nga ginatalauma ang 2-ektaryang duta nga indi iya. Nahimuan niya ini sang 12 parsela kag nagaprodukto siya diri sang 40 sako kada tig-alani.

Nagaluntad ang partehan nga 50-50 sa tunga ni Tatay Bebot kag sang iya agalon nga tag-iya sang duta. Sabat ni Tatay Bebot ang tanan nga gasto sa produksyon. Ini ang pinakamapanghimulos nga partehan sa prubinsya kon sa diin nagaluntad na ang partehan nga 70-30 pabor sa agsador kag 50-50, kon sa diin sabat naman sang amo ang gasto sa produksyon. Indi siya makareklamo sa kahadlok nga bayluhan siya bilang agsador.

Sining nagligad nga anihan, naglab-ot sa ₱40,000 ang iya kita sa baklanay nga ₱1,000 kada sako o ₱20 kada kilo sang palay. Sa partehan nga 50-50, obligado siya nga ihatag ang ₱20,000 sa iya amo bilang renta sa duta.

Sa kada tigtalanum, nagagasto si Tatay Bebot sang ₱10,000 para pangsuhol sa mga mamumugon sa uma nga ginapabulig niya sa pagpreparar sang duta, pagsabod, pagtanum, pagkay-o sang kahon tubtob sa pag-ani. Ang balor sang binhi sa kantidad nga ₱1,000 kada sako. Nagagasto siya sang ₱4,500 para sa pagpa-ispray sang pestisidyo. Ang gasto niya sa abono ₱3,200. Tanan-tanan, naglab-ot sa ₱27,000 ukon ₱222.2 kada adlaw sa 90 adlaw nga siklo. Indi lang nga wala nagakita, nagaabonar pa si Tatay Bebot pagkatapos sang tig-alani!

"Indi gid mag-igo," siling niya. "Ang kita, tanan nagakadto sa gasto sa pagpanguma. Nagamantener lang gid kami kag nagapangutang sa amo namon nga maestro." Pareho sang iban nga agsador, siya lumos kag indi na makatibawas sa indi mabayaran nga utang.

Handum tani niya nga makatapos sa pagtuon ang iya lima ka anak. Pero bangud permi nga pyerde sa tig-alani, ginapamensar niya nga pauntaton na anay kag pabuligon sila sa uma.

Malayo sa "simpleng pagpangabuhi"

Sa likod sang romantisado nga "simpleng pangabuhi" sa kaumhan ang malala nga pag-antus sang mga mangunguma, mamumugon sa uma kag ila mga pamilya.

Sa kaso ni Tatay Bebot, kinahanglan niya ang minimum nga ₱575 kada adlaw para sa bugas, sud-an kag asin, pamasahe sang iya mga anak kag gamit katinluan pareho sang habon kag *toothpaste* pa lang.

Dugang diri ang pulu-panahon nga gasto para sa mga prodyek sang mga bata sa eskwelahan, sigarilyo, *load* pang-selpon kag iban pa. Wala na siya nakatipon para sa mga gulpehan nga gasto pareho sang mga pagbalatian. Mas labi nga wala siya sang pondo engkaso nga maguba ang iya ulumhan sa atubang sang mga mabaskog nga bagyo nga masunson nagaagi sa ila prubinsya.

Para makalagas, nagasulod si Tatay Bebot bilang agsador sa iban nga ulumhan, *construction worker* kag kis-a nagapangisda. Sa pulupanahon sang mga trabaho nga ini, nagakita siya sang indi maglampas ₱300 katumbas sang bilog nga adlaw nga pagtrabaho.

"Syempre, pareho sang iban, handum ko nga may kaugalingon nga duta para may magbalik man lang bisan paano sa ginatrabaho ko sa pagpanguma," siling niya.

Tunay nga repormang agraryo

Padayon nga ginaduso sa prubinsya ang pagbag-o sa partehan sang kita halin 50-50 kag 70-30 padulong 75-25, pabor sa mangunguma. Ini para hatagan sang alibyo ang mga nagatalauma sang duta samtang ginapakig-away nila ang kinamatarung nila sa duta.

Paagi sa kolektibo nga paghulag sa nagligad, napataas sang mga mangunguma ang presyo sang baklanay sang palay, kopra kag abaka, mga prinsipal nga pananum sa prubinsya. Napataas man ang baklanay sang komersyal nga kahoy.

Kadungan sini, naduso sang mga mamumugon sa uma padulong ₱350-₱400 ang adlawan nga suhol halin sa tuman kanubo nga ₱150-₱200. Naduso man nila ang libre nga panyaga kag isnaks.

Sa subong, liwat nga ginabwelo ang mga kampanya nga ini katuwang sang pagbato sa mabaskog nga militarisasyon sa daku nga bahin sang prubinsya nga ginakinaiyahan sang mga pag-aresto, detensyon kag pagpatay sa mga lider-mangunguma. AB

Ginapahamak sang gubyerno ang mga marinong Pilipino



Lumos sa nagasinampaw nga problema ang mga Pilipinong marino kag mananagat. Ginaatubang nila ang halambalanon sa kawad-on sang trabaho, kontraktwalisasyon, mataas nga balayran sa paghanas, sapilitan nga mga sulukton kag iban pa. Ginapabayaan sila sang gubyerno sa pihak sang remitans nga ginapasulod nila sa pungsod.

Sa datos sang Concerned Seafarers of the Philippines (CSP), ginatantya nga indi magnubo sa 750,000 ang rehistradong marino kag mananagat sa Pilipinas. Sa numero nga ini, 400,000 lang ang nakasakay sa barko nga may kontrata sa prinsipal o kumpanya.

Nagapanguna ang Pilipinas sa ginakuhaan sang mga marino sa bilog nga kalibutan, suno sa datos sang UN Conference on Trade and Development sang 2021. Ginatantya nga may ara isa ka marino sa kada apat tubtob lima nga *crew* sang mga sakayan pangdagat sa bisan ano nga panahon.

Sang tuig nga ina, nakapadala ang mga marino sang $6.55 bilyong remitans o halos 21% sang kabilugan nga remitans nga ginpasulod sang mga migranteng mamumugon nga Pilipino sa pungsod nga $32.42 kabilyon. Ginatantya nga 8.9% ang kabilugan nga kontribusyon sang mga remitans nga ini sa *gross domestic product* sang pungsod.

Disempleyo kag kontraktwalisasyon

Sang sini lang, ginreport nga nagakapeligro nga indi makasakay sa mga barko sa Europe ang masobra 50,000 marinong Pilipino. Bunga ini sang kapalpakan sang gubyerno sang Pilipinas nga pataason ang lebel sang ikasarang kag kahimtangan sang mga marinong Pilipino.

Ginakabalak-an nga magpalyar ang pungsod sa ebalwasyon sang European Maritime Safety Agency (EMSA) sa talaksan sang paghanas o International Convention on Standards of Training, Certification, and Watchkeeping for the Seafarers (STCW) subong nga tuig.

Umpisa pa 2006, makapila ka beses nga ginsaway sang EMSA ang Pilipinas kag mga ahensya sini sa tuman ka nubo nga ikasarang sang mga marinong Pilipino. Sang 2020, pila sa ginsaway sang EMSA ang kakulangan sang kagamitan sa paghanas, wala nagasanto nga polisiya sa pagtudlo kag pagtasar, kag 46 pa nga "areas of concern". Sa pihak sini, wala sang signipikanteng aksyon ang gubyerno.

Suno sa CSP, ang pangunahon nga may salabton sa kapalpakan nga ini amo ang pagtugyan sang gubyerno sa mga pribadong eskwelahan para maghanas sang mga marino. Siling nila, gin-abandonar sang estado ang katungdanan sini sa sektor. Sa 76 unibersidad nga may programa o kurso pangmarino sa pungsod, 58 ang pribado.

Bwelta sang CSP, tuman ka mahal sang matrikula kag balayran sa gintalana nga paghanas sang Commission on Higher Education (CHED) kag Maritime Industry Authority (MARINA), indi man gali ini pasado sa talaksan sang EMSA. Indi magnubo sa ₱83,985 ang ginabayaran sang kada isa ka marino para sa gintalana nga mga paghanas, luwas pa sa matrikula (₱20,000-₱90,000 kada tuig) kag ibang gasto sa pagtuon.

Tuig-tuig, 25,000 estudyante ang nagatapos sa mga eskwelahan pangmarino pero 5,000 lang sa ila ang nakakuha sang trabaho sa mga komersyal nga barko. Kon makasakay sa barko, kontraktwal ang kahimtangan sang kadam-an. Limitado sa anum ka bulan ang ila trabaho kag wala sila sang mga benepisyo.

Nakalansang sa $400 (o ₱23,200 sa bayluhanay nga $1=₱58) kada bulan ang suhol sang mga marino nga manubo ang ranggo kag mga ordinaryong *seaman*.

Ginagatasan man sila sang gubyerno sa pilit nga pagpangulekta sang PhilHealth (4% sang bulanan nga sweldo), Pag-ibig kag Social Security System nga talagsa nila mapanginpuslan.

Sa idalom sang mga ini, ginsaway sang CSP ang ginpabaskog pa nga programa sang gubyerno sa pag-eksport sang kusog-pangabudlay sang mga Pilipino. Siling nila, sa kawad-on sang trabaho sa kaugalingon nga banwa, ginabaligya ang mga Pilipino para magtrabaho sa dumuluong nga pungsod.

Paghiliusa kag pagbato

Natukod ang CSP bilang asosasyon sang mga marino sa putukputukan sang pandemya nga Covid-19 kon sa diin labi pa nga nagsingki ang pagpanghimulos sa mga marino kag mananagat.

Sa ginlunsar sini nga asembliya sang Oktubre 24, ginpalig-on nila ang paghiliusa para iduso ang regularisasyon sang mga marino, pagangkon sang basehang mga benepisyo, pagtaas sang suhol, kag pagbasura sa *age limit* para makatrabaho. Ginasulong man nila ang abot-masarangan nga edukasyon para sa mga marino, pagtalana sang 8 oras nga pagtrabaho kag may tuigan nga *leave*.

Suportado man nila ang hagna nga layi nga Magna Carta of Filipino Seafarers o House Bill 4438 ni Rep. Arlene Brosas sang Gabriela Women's Party nga ginpasaka sang Septyembre 2022. AB